

„Църковенъ Вѣстникъ“

издава всѣки петѣкъ
той има прѣвъ годината и три
приложения — по 1 книга отъ
4 печатни коли за всѣко
четиримѣсечие.

Годишната цѣна на „Църко-
венъ вѣстникъ“, заедно съ
трите приложения, за България
10 лева, а за странство 13 лева

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

← → СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ ← →

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и
— всѣкога прѣдлагатъ. —

Всичко, относящо се до вѣст-
ника, се изпраща до админи-
страцията на църковенъ вѣст-
никъ* въ г. София.

За обявления се плаща за първи
пжтъ по 20 ст. на редъ съ
гармондъ, за всѣко повторени
по 15 ст.

Неплатени писма не се при-
матъ — ржкописи за седмичното
издание не се повръщатъ.

Съдържание.

Културното единение на славянитѣ и православната
Църква съ славянското богослужение. — Д.
Семинариститѣ и учителското поприще. — В. П-въ.
Обществената дѣятелност на свещеника. — Б. Б.
Разпространение полеани книги между народа. — А. И.
Велетристика: Смърта на праведника.
Църковна и обществена лѣтопись: I. Вжтрѣшенъ от-
дѣлъ. I. Външенъ отдѣлъ — Ватиканъ и законитѣ за раз-
дѣлата въ Франция. — Д-ръ Ст. Цанковъ.
Обявления.

Културното единение на славянитѣ и пра- вославната Църква съ славянското богослужение.

Нашата млада столица бѣ честита на
едно рѣдко посѣщение. Тя бѣ добродетелна
да посрѣщне добри гости — прѣдставителитѣ
на мисълта и културата на славянски югъ:
писателитѣ, художниците и студентитѣ до-
шли при насъ изъ братскитѣ намъ мили
южни славянски земли.

Три събора, почти едноврѣмено засѣда-
вахъ въ нашата столица — събори рѣдки,
високи и много знаменитѣлни. Не знаемъ да
ли не ще сгрѣшимъ, ако кажемъ, че Срѣдецъ,
послѣ важния въ църковната история Сарди-
кийски църковенъ съборъ (държанъ въ 347 г.)
на да ли е виждалъ другъ такъвъ славенъ
съборъ, съ такова високо културно начина-
ние, какъвъ бѣ събора на юго-славянскитѣ
писатели и журналисти. Да, тоя съборъ е едно
много важно, много знаменателно явление
въ живота на южнитѣ славяни, защото прѣд-
мета бѣ: да се намѣри начинъ и пжтъ, който
ще доведе тия славяни до едно културно
единение. И ето защо той бѣ поздравенъ отъ
различни славянски видни мжжѣе. При по-
здравленията на тия славянски учени, присъ-
единяваме и ние своитѣ поздравления и из-
пращаме своитѣ благопожелания, едно, че
тоя съборъ стана въ нашата срѣда, и друго,
че тия начинания на събора сж продължение
на онуй велико дѣло, което още прѣди ти-
сящи години бѣ замислено, скроено и наче-
нато отъ великитѣ славянски учители и

подъето отъ Св. Българска Църква въ лицето
на своя боговѣнчанъ равноапостолъ — царя
Бориса и първитѣ български Отци и пастири
църковни.

Съ радостъ се пълнѣше душата на всѣки
славянинъ, като гледаше, какъ прѣдстави-
телитѣ на мисълта на южнитѣ славяни, съ-
брани на едно, търсятъ пжтъ, по който би
можало да се дойде по лесно до великото
дѣло, да се реализира великата на всички
славяни мечта — културното единение на
славянитѣ, които днеска тѣй тжжно сж раз-
покъсани, не само политически, нѣ и духовно-
културно. Ние слѣдѣхме съ живъ интересъ
всичкитѣ дебати въ събора и изказанитѣ
мнѣния отъ страна на ревнителитѣ за туй кул-
турно единение, и нека ни бжде позволено
да кажемъ своето мнѣние тѣй искрено и
топло, каквито сж сърдечни и топли и на-
шитѣ поздравления и благопожелания. Като
слушахме рѣчитѣ на ораторитѣ, ние не мо-
жахме да съзрѣмъ да се посочва правия
пжтъ който да води сигурно къмъ толкова
горѣщо желаемата цѣль; забѣлѣзахме едно
още неясно схващание на тоя пжтъ и едно,
ако можемъ да го наречемъ, блуждение. При
слушанието на рѣчитѣ на всичкитѣ оратори,
намъ дойдохъ на умъ многознаменителнитѣ
думи на високия далматински правосла-
венъ прелатъ и които, споредъ нашето схва-
щание, посочватъ единъ правъ и очи-
стенъ пжтъ къмъ тая цѣль — духовно-кул-
турното единение на всичкитѣ славяни.

Ето тия думи:

Двѣ сж основитѣ за единството на на-
родитѣ и плѣмената — казва достойния пре-
латъ. Едната е вѣрата съ Богослужението,
втората е азбуката съ литературата. Полити-
ческото единство не е другъ, освѣнъ сейме-
нинъ на първитѣ, нѣ не пазачъ, а пандуринъ
слуга. Св. Славянски апостоли и български си-
нове — Кирилъ и Методии, още прѣди ти-
сящи години сж положили тия основи въ
православието, въ славянското богослужение
и въ кирилицата — въ писмото и четмото, и
начъртали сж пжтъ, по който славянството
трѣбва да върви, за да стигне сигурно до
своето културно единение и до своето могъ-
щество. Една литература, съ единъ езикъ и ед-

накви писмо сж ягка верига, която свързва германцитѣ, френцитѣ, италианцитѣ, англичанитѣ и др. велики нации. И ние трбва да вървимъ по тоя пжтъ. Ако всичкитѣ славяни усвоимъ кирилицата и на нея четемъ и пишемъ — ние ще имаме една яка и твърда верига за единство; ако пъкъ всички славяни усвоимъ славянското богослужение написано съ кирилица и го въведемъ въ всичкитѣ църкви — ние ще имаме втора яка верига; третата верига е православието, или туй християнство, което ни проповѣдвахъ св. славянски апостоли. И тия три вериги сж въ сжщото врѣме и тритѣ яки скали, о които ще се разбиватъ на трохи всичкитѣ домогвания на римския папизмъ, който чисти пжтя на германизма, и всичкитѣ домогвания на германизма“.

„Първитѣ двѣ условия сж лесно приемливи и приспособими, третото, т. е. православието, на гледъ малко е мъчно приемливо, нѣ малко по-голѣма искреностъ къмъ дѣлото и малко по-дълбоко вникнувание въ туй дѣло — ще изчезне всѣко недоумѣние. Римската църква не признава ли св. славянски апостоли за светци? Прочее, тѣ сж своето учение сж удостоени да бждатъ прѣдстоятели прѣдъ прѣстола на Бога; ние славянитѣ, като слѣдваме сжщото учение на тия св. апостоли, ще бждемъ ли лишени отъ спасение и животъ вѣченъ? А какво е било учението на св. просвѣтители, всѣки го знае. Прочее, нѣма никаква сериозна спънка, за да бждатъ приспособени и тритѣ тия основни условия за нашето обединение, доволно е само едно трезво погледвание на дѣлото и искрено отнасяние къмъ въпроса. Бждѣте увѣрени — казва благочестивия прелатъ — че тука е спасението, всичко друго е само празенъ шумъ. Недѣйте вѣрва, че ще постигнатъ нѣщо оние, които викатъ за славянство и славянско единѣние, а пъкъ се прилѣпили къмъ римокатоличеството, латинското богослужение и латинската азбука — които чистятъ пжтя на германизма.“ (1)

Тия думи на прелата може да се видятъ на мнозина неумѣстни, непрактични и пр., обаче единъ краткъ прѣгледъ върху нашата църковна история, а особно при началото на християнството между славянитѣ, ще утвърди по най-положителенъ начинъ тия възгледи на досточтимия прелатъ.

Св. славянски апостоли, когато сж намислили и скроили своето свещено и велико дѣло — покръщаванието на славянскитѣ плѣмена, прѣди всичко тѣ сж били заняти съ разрѣшавание на въпроса: на какъвъ езикъ ще проповѣдватъ Словото Божие на славянитѣ. Тогава, както се знае, Християнството се проповѣдвало и разпространявало само на два езика: на истокъ — на грѣцки, на западъ — на латин-

ски. И за благодатното спасение на людие тѣ, било е все еднакво, на кой отъ тия два езика ще слуша Словото божие. Нѣ, великитѣ наши учители не приели, нито единия, нито другия езикъ. Християнството, освѣнъ благодатното спасение за людие тѣ, е носителъ още и на духовно-културно издигание на человека: тамо, дѣто е блѣсвала евангелската свѣтлина, прониквали сж и лжчитѣ на духовно-културното просвѣщение и издигание. А, за да може божественото учение да бжде възприето по лесно и по дълбоко отъ различнитѣ народи въ различнитѣ страни: и за благодатно спасение, и за духовно-културно просвѣщение, трѣбвало е туй учение да бжде проповѣдвано и прѣподавано на родния езикъ на всѣки народъ, на всѣка страна. И туй начало е положено въ Християнството. Самъ Спасителътъ е далъ на своитѣ апостоли такава заповѣдь: „Идѣте и научете всичкитѣ народи, като ги кръщавате въ името на Отца, и Сина, и св. Духа“. А за по-лесно и успѣшно изпълнение на тая Спасителева заповѣдь, ние виждаме че при Съшествието на св. Духа надъ апостолитѣ, тѣ били изпълнени съ Неговата благодатъ и получили заедно съ божията прѣмъждростъ още и даръ да говорятъ на различни нови езици. И, изпълнени съ тая благодатъ и съ тоя даръ, апостолитѣ се разпрѣснали по цѣлата вселена, като кръщавали народитѣ и проповѣдвали Словото Божие на народнитѣ езици на тѣзи страни. По такъвъ начинъ Спасителното Христово учение станало достъпно за всичкитѣ народи, въ всичкитѣ страни и е прѣскало лжчи отъ духовно-културно просвѣщение и издигание.

Христовото учение, като е дало и дава право на всѣко плѣме да се просвѣщава съ евангелската истина на свой роденъ езикъ, то е съединило и съединява народитѣ и езицитѣ чрѣзъ една вѣра въ Христа, едно кръщение въ името на Отца, и Сина, и Св. Духа, и чрѣзъ едно благодатно спасение. Нашитѣ първи учители и просвѣтители, като сж имали прѣдъ видъ това начало на Христовото учение, водими отъ горѣщо благочестиво желание, щото Евангелската свѣтлина да може по лесно и по дълбоко да освѣтли славянскитѣ страни, както за благодатно спасение, тѣй и за духовно-културно просвѣщение и единение — изоставали сж и двата тогавашни черковно-благослужебни езици и оповѣстили Словото божие на новъ езикъ славянския. Тѣ устроили нова азбука — Кирилица, прѣвели св. Писание на славянски езикъ и създали славянско богослужение, съ което турнали основа на славянската книжнина. А понеже и тогава, както и сега славянитѣ били раздѣлени, тия наши велики учители, освѣнъ единението чрѣзъ вѣрата, кръщението и спасението, искали сж да ги

(1) Ц. В. брой 21 отъ 26 май г. г.

съединятъ и чрѣзъ духовно-културно единение, за което единение зели за лѣпило, за циментъ славянската азбука и славянското богослужение. Латинското, или по-добрѣ, германското духовенство неможало да не угади великата мисълъ на нашитѣ учители, за туй и залѣгнало било съ клевети, било чрѣзъ интриги и гонения, и сполучило най-накрай да я осуети още въ началото на нейното прилагание. Послѣ блажената кончина на св. Методия, който самичакъ изпиталъ голѣми горчевини отъ туй германско духовенство, то сполучило да изгони отъ западнитѣ славянски земи православнитѣ славянски Отци и ученицитѣ Методиеви, и съ това се турналъ край на славянското богослужение въ славянскитѣ западни плѣмена. Изгоненитѣ изъ Моравия Методиеви ученици, прѣдвождани отъ свв. Седмочисленици, прѣзъ рѣки и планини, прѣзъ полета и пустини — най-послѣ стигнали въ България, дѣто отъ българския царъ Бориса намѣрили сърдечно гостоприемство, мощна защита и топло насърчение, за да продължаватъ дѣлото на своя учитель. И тукъ тия дѣлатели на Христовия вертоградъ, при една независима славянска черковна иерархия, чрѣзъ вѣрата въ Христа чрѣзъ кръщението въ името на Отца и Сина и св. Духа и чрезъ благодатно спасение, като съединили славянския български народъ съ Вселенската Христова и съборна апостолска църква, създадохъ она славянска книжнина която просвѣти славянския българския народъ духовно — културно и обезпечи културното развитие на всичкитѣ славянски племена; тая книжнина и днеска съставлява единъ крепкъ и здравъ циментъ за духовно културно единение на славянитѣ.

И додѣто туй ставало въ славянска България, отъ дѣто славянското богослужение съ славянската книжнина бѣ прѣнесено въ Русия, Сърбия и Угро-Влахия и съ тая книжнина бѣха просвѣтени руситѣ, сърбитѣ и угро-власитѣ — на западъ славянитѣ бѣхъ подпаднали подъ религиозното и културно влияние на германското духовенство и германизма, който ги оковалъ крѣпко въ своитѣ културни, па и политически вериги. Наистина великия Хусъ се опита да счупи тия вериги, и то пакъ чрѣзъ православието и славянското богослужение — нъ, знаемъ, подъ тежестта на Колоса германски, той бѣ смазанъ и погина съ трагическа смъртъ.

Отъ врѣмето на свв. славянски учители славянството се бори съ германизма, а православието се защитава срѣщу католицизма. Ние казахме, че католицизма чисти пѣтъ на германизма, и благодарение на тоя католицизмъ, германизмътъ днеска е стигналъ до Нови-пазаръ, Бѣлградъ и Синьо Море. Той нѣма да отстъпи тѣй лесно, особно на

туй славянство, което днеска, не само политически е разцѣпено, нъ и духовно-културно е раздробено.

Духовно-културното слѣдователно единение между славянитѣ е неотлагателна потребностъ, нъ туй ще бѣде постигнато само и единствено чрѣзъ една книжнина. А да се дойде до тая книжнина, трѣбва да се трѣгне по пѣтя, начѣртанъ още прѣди хиляди години отъ славянскитѣ учители, по който бѣше трѣгналъ Хусъ, и по който сега Далматинския прелатъ сочи да да се трѣгне. Православието, съ славянското богослужение и съ кирилицата водятъ най-прѣко къмъ тая цѣль; тѣ прѣдставляватъ твърдъ циментъ за духовно-културното единство на славянитѣ. Руситѣ. Българитѣ и Сърбитѣ, които иматъ една вѣра, едно богослужение и една азбука — каквото и да се говори — иматъ едно духовно-културно единство; всѣки българинъ, който е свършилъ едно срѣдно учебно завѣдение, свободно разбира литературнитѣ произвѣдѣния на руски и срѣбски езици, а така сѣщо е и съ руския и срѣбския момъкъ — а това се дължи на она циментъ, за който говоримъ.

Ако и другитѣ славянски плѣмена послѣдватъ по тоя пѣтъ, и ако по тоя начинъ цѣлото славянство се моли Богу на единъ езикъ, пише и чете съ една азбука — тогава много лесно ще се дойде и до единъ общъ литературенъ езикъ за всичкитѣ славяни, които сѣ минали прѣзъ училището. А свързани веднѣжъ тѣй чрѣзъ една вѣра, едно богослужение, една азбука и единъ литературенъ езикъ, ние ще издигнемъ такава гранитна скала, о която домогванията на всички врагове на славянството ще се разбиватъ на трохички.

Тѣй ние вѣрваме, въ туй сме убѣдени — всѣки другъ пѣтъ ще бѣде погрѣшенъ и всички други усилия — безплодни.

Ние сме напълно увѣрени, че тия мисли на досточтимия далматински православенъ прелатъ, при якитѣ окови на католицизма и германизма, които сѣ оковали южнитѣ и западни славяни, ще намѣрятъ много малко благоприятенъ отзивъ, дори и между самитѣ ревнителни за духовното културно единение като ще изтъкнатъ много и всевъзможни причини — защото католицизма и германизма, които, както спомѣнахме и по-горѣ, е стигналъ до Нови-Пазаръ и Бѣлградъ, който е заобиколилъ Балканския полуостровъ, и който дори и въ насъ има необяснимата и възмѣтителна смѣлость, да прояви своето сжществувание по единъ най-нелояленъ начинъ въ лицето на монсионѣра Минини и неговото прѣдложение — тоя католицизмъ и германизмъ ще изобрѣтатъ всичко, ще противопоставятъ всички резони и мотиви, само и само да бѣде осуетена тая идея. Нъ

пъкъ именно и заради туй ние трѣбва да я пригърнемъ, ако дѣйствително искрено желяемъ туй културно единение.

Въ всѣки случай, тия редове нека бждатъ посвѣтени на всичкитѣ ония ревнителитѣ за духовно-културното единение на славянитѣ.

Д.

Семинариститѣ на учителското поприще.

Има въпроси стари, отъ появата на които се е минало доста врѣме, за да бждатъ забравени и при все това пакъ за дълго оставатъ жизнени, наврѣмenni. И по тѣхъ сѣ може да се говори, може да се пише, да се обсъжда, догдѣто не получатъ своето правилно разрѣшение. Такъвъ е и въпросътъ за семинариститѣ на учителското поприще. Неговото обсъждане е още по-наврѣменно сега, когато е врѣме за назначаване учители, когато на много мѣста постановления не се утвърждаватъ, защото кандидатътъ е семинаристъ.

Въ продължената есенешна сесия на народното събрание съ законъ се отне правото на семинариститѣ да бждатъ учители. Само въ краенъ случай, когато нѣма кандидати педагогисти, за учители ще, бждатъ приемани съ разрѣшение отъ министра и семинаристи (чл. 62). Това узаконение стана по прѣдложение отъ г-нъ министра на народното просвѣщение г-нъ Шишмановъ. Какви прочее сж били мотивитѣ на г-нъ Шишманова да направи подобно прѣдложение? Що го е карало да затвори вратата на основното училище за семинариститѣ? Ще се постарая да покажа, какви мотиви сж възможни за подобно узаконение и до колко тѣ сж основателни.

Като най-важенъ мотивъ, допустимъ прѣди всички други, може да бжде неподготвеността на семинариститѣ да бждатъ учители. А тая неподготвеностъ може да се види, или отъ туй, че въ програмата на семинарията липсватъ прѣдметитѣ, които подготвятъ учители, или отъ констатирана неспособностъ на до сега учителствующитѣ семинаристи.

Да опровергавамъ първото допущане, почти че е излишно; защото не мога да допустна такова невѣдение у г-нъ Шишманова да не знае програмата на едничката въ България семинария. Не мога да допустна, че не знае, какво въ семинарията се изучаватъ почти всички общеобразователни прѣдмети, изучавани и въ педагогическитѣ училища, не изключая и Педагогията въ сщия размѣръ на поменатитѣ училища.

Второто пъкъ допущане за констатирана неспособностъ на учителитѣ семинаристи — е сжщо безосновно. Ако семинариститѣ-учители бѣхъ неспособни, би трѣбвало да бждатъ уволнени, а такъвъ случай за уволнение у семинаристъ по неспособностъ едва ли има цѣла България. Или най-малко, за тѣхната неспособностъ щѣше свидѣтельствува туй, че тѣ не издържаватъ държавния изпитъ за учителска правоспособностъ. Но официалнитѣ свѣдения по държавнитѣ изпити ни говорятъ, че подобно нѣщо нѣма. Нѣщо повече.

За 1905 год. семинариститѣ въ държавния изпитъ стоятъ по-горѣ отъ учителскитѣ: семинариститѣ заематъ III мѣсто (42.1%), а учителскитѣ IV (34.2%), а частно въ писмения изпитъ I мѣсто — по-горѣ значи и отъ

педагогиститѣ учители. Значи отъ тая страна, пъкъ и отъ страна на програмата на семинариститѣ не може да се допусне, че семинариститѣ сж неподготвени за учителското поприще.

И така, тия мотиви за лишаване семинариститѣ отъ право на учителствование се явяватъ най-недопустими слѣдъ обстоятелственото имъ разглеждане. И ако г-нъ Министръ е ималъ на очи именно тѣзи мотиви, той е постѣпилъ най-малко недоброевѣстно.

Да подиримъ другъ, по силенъ мотивъ.

Въ единъ разговоръ редакторътъ на единъ столиченъ вѣстникъ каза, че запитвалъ М ра по тоя въпросъ и послѣдниятъ му обяснилъ, че за да иска подобно узаконение, се е водилъ отъ едничкото желание да се подмлади нашето духовенство „Като лиша семинариститѣ отъ учителското поприще — казалъ г-нъ Шишмановъ — тѣ волно неволно ще ставатъ свещеници и така духовенството ни ще се поднови, ще имаме истински духовни пастири, а съ това отечеството ни ще само да спечели“.

Или сѣ едно кой за какво е училъ по него да продължава. Както това ясно показва г-нъ Шишмановъ съ отнеманieto правото на педагогиститѣ да слѣдватъ въ университета. Педагогистъ ли е — учителъ да си бжде, семинаристъ ли е — свещеникъ да става. Значи, втория допустимъ мотивъ чуваме отъ самия министеръ, а той е: да се накаратъ, по-право да се заставатъ семинариститѣ щѣтъ нещѣтъ да ставатъ свещеници, за да се подобрѣло духовенството ни (въ сжщностъ да се гарантира на педагогиститѣ службата.). Мотивъ, поврѣхностно погледанъ, доста основателенъ, доста силенъ, за да лишатъ семинариститѣ отъ възвишеното учителско поприще. Ако го разчепкаме обаче по-внимателно, ясно ще изпъкне неговата слабостъ.

Семинариститѣ свършватъ училището на 19—20, а свещеници могатъ да станатъ не по-млади отъ 25 год. Значи, единъ периодъ отъ 5—6 години тѣ ще бждатъ безъ работа. Какъ да живѣятъ прѣзъ това врѣме? Отъ кесията на бацитѣ си ли? Но да кажемъ, че прѣзъ това врѣме тѣ ще се настаняватъ по намѣстническитѣ митрополитски канцеларии, работата въ които едва ли би побрала семинариститѣ отъ 3—5 випуска. Ами останалитѣ? Пъкъ даже да можеха да се побератъ всички семинаристи въ реченитѣ канцеларии, именно въ силата на своя мотивъ — подобрене духовенството — г-нъ Министра не трѣбваше да отсрани семинариститѣ, отъ учителското поприще. Той трѣбваше да има прѣдъ видъ, че не изъ канцелариитѣ, а имено изъ учителското поприще ще излѣзнатъ добри свещеници. Свещеникътъ е културенъ дѣецъ, той има да работи въ срѣдата на народа. А за да има успѣхъ въ тая си народнопросвѣтна работа, той трѣбва да бжде подготвенъ. И именно отъ живѣнието между народа се приготвяватъ просвѣтителитѣ народни, защото животътъ е най-великата школа. Кандидатътъ за свещеникъ трѣбва да живѣлъ близо до народа, близо до неговитѣ стрѣмления и идеалъ. Той трѣбва добрѣ да е изучилъ неговата психология, добрѣ да познава какъ най-успѣшно може да му се въздѣйствува. Семинаристътъ трѣбва да е опиталъ много пѣтица на дѣйствие между народа, за да може да избере единъ най-добъръ, а не те първа, слѣдъ като стане свещеникъ, да дири пѣтица за повдиганieto народно. А тая подгодвка не може да стане надъ масата

въ канцелариитѣ; тя ще се получи само отъ живѣнието между народа. И тая подготовка не може да стане само за 5—6 год. — до 25 години или 27 годишна възраст (чл. 181 Екз. уставъ). За нея сж потрѣбви не по-малко отъ 10 год. Затсва, ако желае г-нъ Шишмановъ да имаме добри свещеници, само отъ тая гледна точка трѣбваше да остави семинариститѣ на учителското-поприще. Именно като учители тѣ доста добрѣ ще познаятъ народа, ще изучатъ неговата психология, ще узнаятъ духовнитѣ му нужди, ще се слбизатъ, ще се сродятъ съ народа и като свещеници ще бждатъ едни отъ първитѣ културни и народопросвѣтни ратници.

Значи, самиятъ мотивъ на г-нъ Шишманова говори, че семинариститѣ трѣбва да бждатъ учители, да минатъ прѣзъ учителското поле.

В. П-въ.

Обществената дѣятелностъ на свещеника.

До скоро врѣме, голѣма частъ отъ нашето духовенство мислѣше, че ролята и назначението на свещеника се ограничава само въ неговата прѣма длъжностъ: да извършва богослужебнитѣ и обрѣдни трѣбвания на християнитѣ, въ църквата, въ домѣтъ, или другадѣ — дѣто стане нужда. И днесъ може да се намѣрятъ свещеници, които се въздържатъ да проявятъ какво и да е свѣтска и обществена дѣятелностъ. Има свещеници, които не се интересуватъ за нищо друго, освѣнъ за повѣрената имъ църква и за религиознитѣ нужди на тѣхното паство.

Нѣма нужда да убѣждаваме, нашитѣ читатели — свещеници, че такова едно държание отъ тѣхна страна е врѣдно и несъвмѣстимо съ тѣхното високо, духовно и просвѣтително призвание, което иматъ тѣ между народа. Прѣди да се впускаме да доказваме, че на свещеника се налага отъ самитѣ нужди на живота, една жива обществена и народнополезна дѣятелностъ, — ние ще си послужимъ съ думитѣ на нашия спасител, които самъ е заповѣдалъ на ученицитѣ си да проповѣдватъ учението му по селата и градовитѣ — на всѣкъдѣ и всѣкога: „И ако нѣкъдѣ не ви прематъ и не изслушатъ поученията ви, отгърсѣте си прахта отъ обувката, когато излизате отъ такъвъ домъ или градъ. Азъ ви испращамъ, като овце между вълцитѣ, бждѣте мѣдри, кротки и смирени“....

Нашето духовенство е играло една висока историческо-културна роль прѣзъ освободителното движение. Има ли нужда сега да се изтъква, че днесъ за днесъ, нашето православно население въ селата и градоветѣ има най-голѣма нужда отъ духовната подкрѣпа на свещеника?

Свещеника е сольта на земята, той е свѣтилника между народна маса и ето защо той трѣбва да направлява народа въ истински православенъ духъ и да отбива нападкитѣ, които се изсипватъ отъ антихристиянскитѣ учители и отъ лжеучителитѣ.

А за да може да постигне тази си задача, свещеника не трѣбва да страни отъ обществото, а да бжде винаги всрѣдъ него и съ него. Ще бжде отъ извънредно голѣма полза за църквата и за държавата, когато свещеника изпълнява своя светъ дългъ и като общественъ дѣецъ

Мнозина отъ нашитѣ свещеници могатъ да схващатъ

обществената си дѣятелностъ така, както може тя да се подразбира и схваща напирѣтъ отъ гражданинъ, учителъ, чиновникъ или занаятчия. Тука разбира се, ще трѣбва да се направи една необходима разлика, безъ която могатъ да се появятъ нежелателни недоразумения и грѣшки.

Първата грижа на свещеника ще бжде, разбира се, да пази и защитава интереситѣ на църквата, тамъ дѣто стане дума за това и дѣто се появи нужда. Много често между насечението се пускатъ умишлени слухове противъ църквата и свещеника. — кой ще се появи веднага да ги обори и да докаже самата истина, ако не самия свещеникъ? Винаги става нужда да се прибѣгва до материални помощи къмъ населението; какъ ще могатъ тѣ да се събератъ, ако населението не е подготвено и не е разположено къмъ пожертвования отъ Богоугоденъ и милостивъ характеръ?

Втора обществена задача на свещеника е да се грижи не само за доховното-религиозно просвѣщение на народа, — но и за неговата всестрано умствено и правствено самоусвършенствование. Когато единъ свещеникъ има въ енорията си повече разбрани и възпитани християни, той съ тѣхъ ще може много по лесно и по-тихо да се споразумѣе, нежели съ нѣкои които нѣматъ никакво образование. Ако, въ тая посока свещеника не може да работи ведно и задружно съ учителтъ нищо не му прѣчи да устрои самъ частни недѣлни и празнични училища, да държи зимни вечери и да учи народа на четмо и писмо. Стига само да вземе инициатива, ние сме дълбоко увѣрени, че въ това направление свещеника ще може да направи много повече, отколкото учителтъ.

Третата посока, къмъ която може и трѣбва свещеника да прояви своята обществена дѣятелностъ, ние ще наречемъ *свободна*. Тя се появява много пъти случайно, когато има да се рѣшаватъ нѣкои важни обществени въпроси и когато на такова случайни събрания бжде поканенъ да присѣтствува и свещеника. Въ такъвъ случай, той трѣбва да се подготви прѣдварително по надлежитѣ въпроси и ако вземе думата, да умѣе, какъ да защити интереситѣ на църквата, които ще бжде заставенъ тамъ да покровителствува.

Ето въ общи чѣрти, какъ може да се обрисова характера на обществената дѣятелностъ на свещеника. А безъ съмнѣния, тя може да се измѣни, да се отклони помного направления още, и то съобразно мѣстнитѣ условия, дѣто е повиканъ да работи самиятъ свещеникъ, — а също тя още може да се видоизмѣнява и споредъ нуждитѣ на живота. Всѣко врѣме и всѣки моментъ отъ обществения животъ си изисква своето дѣло, — на което свещеникъ трѣбва умѣло и достойно да отслужи.

Б. Б.

Разпространение полезни книги между народа.

Разпространение на полезни книги между народа съ цѣлъ да му даватъ възможностъ за добро и полезно четиво — съставлява въ настояще врѣме една изъ първитѣ и най-насъщни народни нужди. Добрата книга възбужда и усилюва въ народа любовь и стрѣмления къмъ грамотностъ, къмъ наука и просвѣщение; тя най-добрѣ отъ

всичко може да подържа и развива любознателност, да достави сръдства и начинъ за самообразование на тия, на които е послужило щастие да прѣминатъ прѣзъ вратитѣ на народното училище. Това обстоятелство е чръзвичайно важно. Курсътъ на нашето първоначално училище и врѣмето за обучаването въ него е твърдѣ малкъ и ограниченъ, споредъ неговага програма.

При тия условия народното училище, извѣстно е, не може да съобщи и прѣдаде едни дълготрайни, положителни знания на своитѣ възпитаници. Поради това главната цѣль, която прѣимуществено трѣбва да прѣслѣдва нашето народно училище, се състои въ това, щото прѣди всичко да пробуди въ ученицитѣ любезнателност и да развие въ тѣхъ извѣстни сили и способност за понататъшно самообразование. Но съ какво ще се подържа и удовлетворява стрѣмлението къмъ самообразование и самоусвършенствуване, ако човекъкъ прямо слѣдъ излизането изъ училището се намѣри рѣшително безъ всѣкакви морални и материални сръдства, като нѣма родители и благодѣтели, нѣма никаква възможност да си достави макаръ една малка добра и полезна книжка за четение?

Що излиза изъ това, ако нашето народно училище, било градско или селско, указва твърдѣ слабо просвѣтително влияние върху народния ни животъ; ако ученикътъ веднага слѣдъ излизането си изъ училището и прѣкъсва свързка съ училището и науката, а послѣдствие на различни неблагоприятни обстоятелства твърдѣ скоро се задушаватъ и тия слаби зародиши на просвѣщението, които е успѣло да вложи въ него училището. И по такъвъ начинъ, слѣдователно, недостатъкътъ на обръщане въ народа полезни и важни съ съдържание дѣлни книги се парализира успѣха и доброто влияние на нашитѣ народни училища. Но и това е още малко за достижение на цѣльта.

Народнитѣ ни училища далеко сж още да могатъ да служатъ за единственно сръдство за распространение на просвѣщението между народната масса, — когато книгата тукъ играе много по-голъма и важна роль, като служи за разсадникъ на религиознонравственото подържане въ народа и главенъ лостъ за повдигане въ интелектуално и културно отношение Простия нашъ гражданинъ и селенинъ въ празнично, свободно врѣме твърдѣ много е любопитенъ да слуша, или прочита нѣкоя религиозна книжка, съдържанието на която е изразъ на хубави, кратки разкази изъ нашата българска история и да прави сравнение съ примѣри изъ народния ни практически животъ, а толко повече той се отниси съ пълно уважение и довѣрие къмъ всѣко печатно слово, къмъ всѣкой разказъ изъ нашата книга. Извѣстно е, сжщо така, съ какво уважение глѣда нашия простъ народъ къмъ ония грамотни и начетени граждани, или селани, съ каква вѣра приема нихнитѣ съвѣти и наставления, съ какъвъ интересъ и любознателност той слуша рѣчта на своя свещеникъ или учителъ.

Ясно е сега отъ казаното до тука, колко добри, полезни и научни знания би се разпространили между народа ни по този пътъ, ако циркулираха нравствени и религиозни книги; ако изъ такива книги се почерпуваха исторически свѣдѣния и разнасяха между нашия народъ, а не такива отъ разни брошурки на оная вѣдна и заразителна въ всѣко отношение социалистическа и

материалистическа, безбожна, отрицателна литература, която въ настояще врѣме се обръща съ пари и безъ пари, бързо-бързо се разпррстранява имъ между народа и подкопува основитѣ на Христовата църква и християнската нравственост, изъ която литература не само нашата интеллигентна младежъ съ охота удовлетворяватъ своята жажда за знание и наука, во и нашия народъ се коренно развращава.

Да, това е така; това е повече отъ вѣрно. Тая отрицателна литератури, прѣнесена отъ чужбина, по своето зловрѣдно развращающе влияние върху народа ни, заслужува пълно внимание отъ страна на всичкитѣ благомислящи и радѣющи хора за доброто и полезното на нашия народъ. Тѣхна приятна длъжностъ е да се загрижатъ за тѣзи нова наука, за този смъртоносенъ ядъ, за тази поразителна отрова, — да я замѣнятъ частъ на прѣдъ съ здрава, евангелска, положителна наука.

Извѣстно е, че сществува въ вече у насъ особенни книжни магазини (книжарници), съ особенна печатарска дѣятелност, която е прѣдзначена специално за продажба на разни книги, учебници и разни книги за народа, които се разпространяватъ по разнитѣ градове и села изъ България. Тия книжарници иматъ своята правилна и опрѣдѣлена заведена организация; иматъ специални издатели на прѣводни и оригинални книги, между които се намиратъ и отъ сжщия родъ съ подолни произведения; иматъ си и свои разпространители — съ книжкитѣ въ зембиля, които носятъ отъ градъ на градъ, отъ село на село и продаватъ съ пари и безъ пари по сборовѣтъ на разни църковни и граждански празници и пазари. А да попита нѣкой: какви сж тия книги и съ какво съдържание? Ще види нагледно, ако разбира, че между добритѣ има и такива, съдържанието на които книги е различно — протестанско, католическо, социалистическо, материалистическо, спиритическо, безбожно и безнравствено. Къмъ това трѣбва да прибавимъ, че повечето отъ тия, или ония литературни произведения, благодарение отъ една страна на спекуляцията, а отъ друга — невѣжеството на народа — продаватъ се повечето пѣти несъразмѣрно скъпо.

И така, ето какви книги и съ какво съдържание се разпространяватъ и продаватъ между народа; ето какво четиво му се прѣдлага въ повечето случаи. А послѣдствията отъ такова четиво не е трудно да се угадятъ, — тѣ сж ясни сами по себе. Ясно е сжщо така и това, колко е важно, полезно и необходимо да се загрижимъ за распространение между народа добри и полезни книги вмѣсто недобритѣ, безсмислени и вѣдни. Но кой е длъженъ прѣди всичко да се заинтересува и погрижи макаръ за минута по този важенъ въпросъ? — Налѣжащата грижа и обязаностъ за распространението между народа добри и съ нравствено съдържание книги е не само на просвѣтеното министерство, но и на мнозина и между другото, безъ всѣко съмнение, най много на Св Синодъ, на пастиритѣ и архипастиритѣ, на духовенството; на духовенството по самата сщностъ, по смисъла на неговото призвание, лѣжи нравствената пастирска и архипастирска обязаностъ да взема активно и дѣятелно участие въ този важенъ въпросъ, въ това народно дѣло. Не трѣбва да се забравя въ този случай и това, че това духовенство се намира въ най-добри съприкосновения, въ най бжагоприятни условия по отно-

шение къмъ това дѣло. Въ силата на своята религиозностъ, нашия народъ прѣдпочита най-много религиозно-правственото четиво. Напримѣръ, четението и разказитѣ отъ евангелската история, нашия народъ по отблизу и съзнателно би познавалъ своята отечествена вѣра, а изъ другитѣ книги той би се познаялъ съ смисъла и значението на църковнитѣ прѣдмети на християнското богослужение, съ тайнствата и обрядитѣ, както и съ длъжността къмъ нашитѣ ближни; ще разбере грубитѣ суевѣрия, язическитѣ вѣрования на нехристиянски учения и мн. др. Слѣдователно, религиозно-правственото просвѣщение и възпитание на народа ни по този пътъ би се подигнало твърдѣ значително.

Нѣма и защо да се говори повече тука, че религиозно-правственото възпитание на народа съставлява първата съществена обязаность на нашето духовенство. Къмъ това трѣбва да се прибави още, че духовнитѣ лица, които би прѣдприели да взематъ участие въ разпространение на полезни книги между народа, иматъ възможность при частнитѣ свои сношения съ епопоситѣ си — да разясняватъ и да встъпватъ въ бесѣди по поводъ на прочитаното въ прѣдидуще, или послѣдующе евангелие и др., както правятъ калугеритѣ въ самоковското читалище. При извѣстно уважение на простиа народъ къмъ своя пастиръ — книгата, получена отъ неговитѣ рѣцѣ, ще има особенъ авторитетъ и значение; достоинството и ползата на книгата въ този случай ще бѣде по-висока отъ всѣко съмнение и ще бѣде прочитана съ пълно внимание.

Ето защо, едно отъ първитѣ свѣтли и отрадни явления въ църковния ни животъ съставляватъ въ днешно врѣме устройството на свещеническитѣ братства и рѣшенията за свещеническия съборъ иматъ важность и значение между народа и църквата. Цѣльта на тия братства е свята, идеална и възвишена, тъй като съ съединени сили, ще иматъ възможность да стѣпятъ въ противодѣйствието на днешния силенъ натискъ на разнитѣ пропаганди, а особено противъ нашитѣ социалисти. Аслож задачата на братствата трѣбва да бѣде тая — да чуватъ православната святина отъ всичкитѣ покушения отъ страна на нейнитѣ противници. Тѣ ще сплотятъ своето православно паство около своето свещеническо знаме; ще утвърдятъ и укрѣпятъ народа ни въ истинитѣ на православието, въ духа на праотеческата ни вѣра; ще уважатъ источници на нуждающитѣ се тѣхни членове въ материалната и морална поддръжка и съ своята братска и християнска дѣятелность ще създадатъ за Хр. църква такава крепостна сила, отъ която ще се разбиватъ всичкѣ зли ухищрения на враговетѣ противъ православната християнска вѣра. Защитата на тия братства противъ натиска на невѣрницитѣ и безвѣрницитѣ — безспорно е велика и ще бѣде една голѣма заслуга на нашата църква, стига само тия братства да бѣдатъ свързани помежду си и работятъ въ цѣль и планъ; тъй съединение, тѣ ще бѣдѣтъ поддръжани отъ св. Синодъ, и сплотени около свв. Синодални Отци и В. Пр. Архиепископъ, тия свещенически братства ще иматъ възможность да развиятъ по-голѣма дѣятелность — да печататъ разни книжки, които и ще могатъ лесно да разпространяватъ между своитѣ енорияши и между народа. Участието на свещеницитѣ въ това свето дѣло практически твърдѣ лесно може да се осъществи. Освѣнъ тая висока цѣль,

тѣ могатъ да направятъ и това, ако при църквитѣ на братствата се отвореше и по единъ клонъ отъ книженъ складъ на разни църковни и поучителни книги, каквито св. Синодъ е издалъ и за въ бѣдѣщъ ще издава. Този въпросъ при една силна воля и усърдие, спорѣдъ мене, не прѣдставлява голѣми затруднения въ никакво отношение.

А. И.

Белетристика.

Смъртта на праведника.

(Продължение отъ брой 33).

„Нека кръвта му се излѣе върху насъ и нашитѣ дѣца“ — извика безумниятъ народъ. И веднага заобиколи Исуса и жаденъ за отмъщение, въ бѣснотата си го повлѣче къмъ лобното мѣсто. Азъ съ очитѣ си слѣдѣхъ тази невинна жертва, която водятъ къмъ заколението. Изведѣхъ ме обзеха трѣпки и ми причерѣхъ — нищо не виждахъ. Колѣнитѣ ми трѣперѣха, а по биението на сърдцето ми, ми се струваше, че моятъ животъ гасне. Дойдохъ въ себе си, въ рѣцѣтъ на слугинитѣ си; ставамъ и дохождамъ до прозореца, който гледа въ сѣдилищния дворъ, и като погледнахъ, заблѣжихъ слѣди отъ скоро пролѣна кръвь. „Тукъ биха съ блѣтъ Зазарянина — каза ми една отъ слугинитѣ, „а тамъ му туряха на главата вѣнець отъ търне“ — каза друга; „а войницитѣ го осмиваха, подиграваха го и го нарицаха царъ иудейски, биеха го по лицето, а сега вече трѣбва да е изпусналъ и душата си“ — каза третя слугиня.

Всѣка отъ тѣзи думи като ножъ късаше сърдцето ми, а подробноститѣ на това грозно злодѣяние удвоиваха тъгата и тежката ми скръбъ. По терзанияето, що осѣцахъ въ гърдитѣ си, азъ съзнавахъ че има нѣщо свѣрхестествено въ събитията на този нещастенъ день. Струваше ми се, че и самото небе хармонира съ трагедията на душата ми. Тежки облаци съ страшенъ видъ висѣха надъ земята и изъ електрическитѣ имъ недра изкачаха блѣди искри. Градътъ, въ койго до пладнѣ се чуваше голѣмъ викъ, шумъ и движение на народа, сега изглеждаше мраченъ, печаленъ и като мъртавъ, сѣкашъ, че всичко е умрѣло и завито въ черно. Неописанъ страхъ като да ме бѣ заковалъ на едно мѣсто. Дѣто заставахъ, тамъ останахъ, като държехъ въ обятията си дѣтето си, което бѣхъ прѣгърнала, пѣкъ очаквахъ нѣщо, а какво, сама не зная. Нъ ето че настѣпи деветия часъ отъ деня и мракътъ покри въздуха; страшенъ трѣсъ разтрѣсе земята; всичко трѣпереше, всичко се разтрѣси, можеше да помисли човѣкъ, че цѣлиятъ свѣтъ пропада, че всичкитѣ стихии се възвръщатъ въ прѣдидущия си хаосъ, а азъ легнахъ на земята. Въ този моментъ една отъ слугинитѣ ми, която бѣше еврейка, влѣзе въ стаята, блѣда като кърпа, изпоплашена и като си пулѣше отчаяно очитѣ на самъ на татѣкъ извика: настѣпи послѣдниятъ день, свѣтътъ се свършва! Богъ обявява съ чудеса: завѣсата въ храма, която покриваше „Святая Святыхъ“ се разкъса на двѣ, а съ туй се прѣдсказва нещастieto на храма. А разказватъ и това, че гробоветѣ се отворили, мртвитѣ оживѣли и мнозина видѣли възкрѣсналитѣ праведници, пророцитѣ и свеще-

вицитѣ, които сж избити въ Иерусалимъ, начинайки отъ Захария, който е убитъ между храма и жертвеника, че дори до Иеремия, който е прѣдсказалъ паданието на Сиона.

Мъртвитѣ ни обявяваха гнѣва Божи! наказанието на Твореца се разлива като огънь. " При тѣзи думи, струваше ми се, че си губи ума и съ мъка станахъ и като си прѣплитахъ краката, излѣзохъ въ коридора и тамъ срѣщнахъ стотника, който е присѣтствувалъ когато приковаваха Исуса на Кръста. Никогажъ юнашкото сърдце въ тѣи юнашкитѣ гърди, каквото е на този стотникъ съ напрѣднала възраст, който е каленъ въ войнитѣ съ Германцитѣ и съ Спартитѣ и когото тѣ (войнитѣ) сж направили коравъ като челикъ, — не е туптало тѣи силно, и ето сега той е развълнуванъ и падналъ духомъ отъ тѣжко разкаяния. Азъ искахъ да го спрѣ и го попитамъ: какво му е? — ала той прѣмина бърже покрай мене и като залисавъ викаше: „овзи, когото убихме бѣше истински синъ Божи.“!

Азъ тръгнахъ и влѣзохъ въ голѣмата зала, гдѣто сѣдѣше Понтий. Той си бѣ покрилъ лицето съ рѣцѣтъ и ужасно се мъчеше. Когато влѣзохъ, той ме заблѣжи, подигна си главата и отчаяно ми рече: ахъ, защо не те послушахъ, защо не постѣпихъ тѣи, както ме съвѣтваше ти, Клавдио, защо не защитихъ този мъдрецъ, на макаръ и живота си да бѣхъ изгубилъ. Моето мръсно сърдце никогажъ нѣма да има спокойствие. " Азъ не смѣхъ нищо да му отговоря, нѣмахъ никакъз утѣха, която би могла да дамъ за нищо не замѣнимото нещастие, което позорно ни хвърли въ пропастьта за винаги, прѣдъ цѣлия свѣтъ. Нашето гробно мълчание прѣкъсваха само молнитѣ, които гърмѣха надъ сводоветѣ на двора. И макаръ да имаше страшна буря и грѣмотевица, единъ старецъ доде и молѣше да го пуснатъ прѣдъ Пилата. Пустянаго го въ двора и го изведоха прѣдъ мъжа ми. Стареца клекна и съ сълзи молѣше мъжа ми съ тия думи: „името ми е Иосифъ Ариматейски, дойдохъ почитателно да те моля, да позволишъ да снемемъ отъ Кръста Исусовото тѣло и да го погрѣба въ градината си, гдѣто имамъ и гробъ.“

„Вземи“ — отговори Понтий, и не иска да си подигне главата, нито да го погледне съ очитѣ си. Старецътъ излѣзе и азъ видѣхъ какъ го посрѣщнаха много жени, съ дълги покривали, присѣдиняваха се къмъ него и отиваха заедно.

Тѣи се свърши този сѣдбоносенъ день. Исуса погрѣбаха въ гроба, издълбенъ въ каменева стѣна, а на вратата на тази пещера, въ която е гробътъ, поставиха стража. Нъ, ето, чудо, Фулвио! На третия день Исусъ се появи надъ този гробъ цѣлъ въ блѣсъкъ, слава и побѣда! Той е възкрѣсвалъ отъ гроба, както е прѣдсказалъ това, а съ това е побѣдилъ всичкитѣ спънки; той съкрушилъ е смъртѣта, станалъ е отъ мъртвитѣ, явилъ се на ученицитѣ и на приятелитѣ си, а нѣй послѣ прѣдъ голѣмо събрание отъ народъ.

Туй засвидѣтелствуваха неговитѣ ученици, които потвърдиха свидѣтелствуването си съ кръвта, която пролѣха за Господа Исуса. Това тѣ явно сж разказвали и потвърдявали прѣдъ сѣда на князетѣ и сѣдитѣ. Нъ освѣнъ това свидѣтелствува, най-достовѣрно свѣдочи за него неговото чудесно учение, което е довѣрилъ на нѣколкоина рибари изъ Тивериада. Туй учение

се разпространява вече изъ цѣлата империя. Тѣзи хора ученици Исусови, прости, смирени, непознати, страховливи, ето вижъ, изведнажъ станаха краснорѣчиви оратори и неусрашими проповѣдници; неговата вѣра — се разпространява и расте като най хубаво дърво, чийто благородни корени ще покриватъ всичкитѣ религии и славата римска.

Отъ туй врѣме мъжъ ми нѣма въ нищо напрѣдъкъ и успѣхъ. Сенатътъ и самия царъ Тиверий го обвиниха за неговата необмислена постѣпка. А ония Иудеи на които угоди, сега го мразятъ и прѣзиратъ, макаръ и да е служилъ на тѣхнитѣ страсти. Поради това той сега ужасно се мъчи и ходи като отровенъ. Азъ сега още по вече се осамотихъ. Семида и аломия ме гледатъ съ страхъ; боятъ се отъ жената, чийто мъжъ е убиецъ на тѣхния благодѣтель, тѣи като и двѣтѣ станаха ученички на оногозъ, който имъ е повърналъ живота. Азъ заблѣжихъ на лицето имъ болѣзнь, която се изказваше, щомъ се доближавахъ до тѣхъ, и макаръ и да бѣха добри и кротки, прѣстанахъ да ги виждамъ. — Сега азъ се отеглихъ, всецѣло се осамотихъ и почнахъ да изучавамъ нѣкой поучения Исусови, които Саломия ми даваше и които азъ прѣписвахъ. О, мила ми приятелко! Колко е нищожна и лъжовна мъдростѣта на нашитѣ жреци, като се сравни съ това учение, що самъ единъ Богъ може да завѣщае и прѣдаде на човѣчеството! О, колко сж дълбоки, възвишени, мъдри тѣзи думи, какъ тѣ дишатъ миръ и доброта, па за това ги четъ съ най-голѣма наслада, и въ туй намирамъ всичката си радостъ.

Послѣ нѣколко мѣсеци, Понтий биде уволненъ отъ длъжността си, и ний се върнахме въ Европа, скитайки се отъ единъ градъ въ другъ, по случай на което Понтий не можа да намѣри миръ и мѣсто въ цѣлата империя. Всѣждъ го мъчи скърбъ, възбуждение, и терзание, и тѣи прѣкарва отчаяния си живѣтъ.

Азъ ходѣхъ съ него на всѣкъдѣ, защото казватъ, че и Каиновата жена ходѣла съ мъжа си на всѣкъдѣ. Нъ какъвъ бѣше животътъ ми съ него? Дружба, довѣрие съпружеско нѣма помѣжду ни: той вижда въ моето лице свидѣтель, и азъ служа за живъ споменъ на неговото прѣстѣпление. Азъ пъкъ виждамъ издигнатъ помежду ни образа на окървавения кръстъ, на който той, беззаконниятъ сѣдия, прикова невинния и праведния Исуса. Азъ не смѣя да го погледна, а гласътъ му, съ който той изрече присѣдата — вледенява сърдцето ми. И когато той слѣдъ ѣдение си умива рѣцѣте, мене ми се струва, че не ги умива съ чиста вода, а ги потопява въ горѣща Исусова кръвь, която никогажъ не можемъ забрави.

Веднажъ искахъ да му говоря да се покае и се помоли Милостивому и Всемогъщему Богу; ала никогажъ нѣма да забравя, какъ ме погледна звѣрски и какви отчаяни думи ми издума въ бѣснотата си. . . . На скоро подиръ това, умрѣ на рѣцѣтъ ми малкиятъ ми синъ, и азъ нито го жалѣхъ, нито оплакахъ. . . . щастливъ е за гдѣто умрѣ, блазъ му, че се избави отъ проклетие, що на всѣкъдѣ ни прѣслѣдва. Той свали отъ себе си тежкото брѣме, съ което баща му бѣ го натоварилъ! . . . Нещастieto на всѣкъдѣ ни прѣслѣдва, защото на всѣкъдѣ има вече християни. И тукъ въ гр. Редонъ, гдѣто търсѣхме да се подслонимъ въ мъглата

морска и между дивитѣ стѣни и тукъ азъ чувахъ съ какво отвращение се произнася името да мѣжа ми. Азъ узнахъ, че апостолитѣ, кога се прощавали по между си и прѣди да трѣгнатъ да проповѣдватъ Евангелието на народитѣ, въ правилата на вѣрата си, написали тѣзи свещени думи: Той е пострадалъ при Понтийския Пилатъ, а това е страшно проклетие, което му се повтаря прѣзъ всичкитѣ вѣкове: *Passus est sub Pontio Pilato* — разпнатъ е при Понтийския Пилатъ.

Сбогомъ, моя Фулвио, спомни си за мене и ме съжали, дано праведниятъ Богъ ти даде всичкото щастие, що нѣкога сме си благо пожелавали една на друга. — Сбогомъ!

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЬ

Вжтрѣшенъ отдѣлъ

„Фондъ Архимандритъ Иоаники Рилскій.“ Негово Високопрѣподобие Архимандритъ Иоаникий, дългогодишенъ игуменъ на Рилската св. обитель, е оставилъ въ разпореджението на св. Синодъ една сума отъ 10,000 лева златни, отъ която, сума, да се учрѣди фондъ подъ наименованието „Фондъ Архимандритъ Иоаникий Рилскій“, отъ лихвата на който да се издържа въ първо врѣме единъ ученикъ у Софийската Духовна Семинария, родомъ отъ Самоковската епархия, а кога фондътъ нарастне — по двама.

Както се научаваме, св. Синодъ съ удоволствие и благодарностъ е приелъ пожертвованиято на Високопрѣподобнаго Архимандрита Иоаникия. Цано похвалното дѣло на жертвувателя послужи за насърчение на жертволюбивитѣ християни.

Църковно — пѣвческото училище при Бачковската св. обитель. Св. Синодъ като е взелъ прѣдъ видъ, че едногодишниятъ курсъ на църковно-пѣвческото училище при Бачковската св. обитель, поради кѣсното постѣпване на нѣкои ученици, се е оказалъ недостатъченъ за прѣминуването на прѣдвидѣния материалъ, рѣшилъ е ученицитѣ за въ бжлаще да бждатъ разпрѣдѣлени на двѣ отдѣлѣния. Въ първото отдѣление ще останатъ по-слабитѣ отъ постѣпилитѣ и невопостѣпващитѣ, а въ второто — по силнитѣ (отъ постѣпилитѣ вече).

Учебната година въ казаното училище обикновено ще се започва прѣзъ мѣсець септемврий, а приеманieto на ученицитѣ ще става до 15 число отъ сжщия мѣсець.

Изъ Софийската Духовна Семинария. По свѣдѣнията ни, получени отъ достовѣренъ източникъ, учебнитѣ прѣдмети на V и VI-тѣ класове въ Духовната Семинария въ София сж били разпрѣдѣлени отъ св. Синодъ по слѣдующия начинъ:

Св. Писание (Нов. Завѣтъ) ще се изучава въ V и VI класове по 3 часа седмично.

Догматическо Богословие	сжщо	по 3 часа	въ V и VI кл.
Нравствено богословие		3 часа	въ VI класъ
Основно	"	"	" V "
Пастирско	"	по 2	" " V и VI "
Омилетика	"	"	" V "
Литургия	"	3	" " " "
Всеобща църк. вна история	"	2	" " " "
Българска	"	"	" " VI "
Всеобща литература	"	"	" " V "
Философия	"	3	" " " "
Педагогика	"	1	" " V 2 VI "
Българска гражданска история	"	"	" " VI "
Хигиена	"	2	" " VI "
Гражданско учение	"	1	" " VI "
Стопанство	"	"	" " V и VI "
Църковенъ редъ съ пѣние	"	"	" " V и VI "
Гимнастика	"	"	" " V и VI "

Уроцитѣ по нѣмски езикъ се увеличаватъ съ единъ часъ, т. е. по 2 часа седмично въ I, II, III и IV класове, или: всичко 8 часа прѣзъ цѣлия курсъ.

Прѣдполага се, че тѣй остановената вече семинарска програма, слѣдъ като бжде изпитана на практика прѣзъ всичкитѣ ку сове, ще бжде още единъ пѣтъ основно прѣгледана и ревизирана, за да може да отговора на всичкитѣ научни и практически нужди по богословието и нашия църковно обществовъ животъ.

V и нгресъ на сдруженитѣ класни учители тая године се откри на 16 того въ малкия салонъ на „Славянска Бесѣда“, и се закри въ сжбота на 19 с. м. Държаха се два реферата: а) „вѣрху възпитателнитѣ задачи на срѣднитѣ училища“, отъ бургазкия учителъ г-нъ Додовъ и б) „по хигиената на училищнитѣ здания“. За насъ отъ по-голѣма важностъ е първиятъ рефератъ, за туй и привеждаме вѣзетата по него отъ конгреса резолюция, която гласи:

„Петия конгресъ на учителитѣ отъ срѣднитѣ училища, като изслуша реферата на г. Додовъ, допълнителнитѣ реферати и дебати, намира, че нѣма такава нравствена развала въ училищата, за каквато у насъ напоследѣкъ се говори, но че все пакъ възпитателнитѣ цѣли въ срѣднитѣ училища не се постигатъ така, както трѣбва, по причини, лежащи отчасти вънъ, отчасти въ училището и смѣта, че, за да се постигнатъ тѣзи цѣли по-добрѣ, трѣбва:

1. Да се усили надзорѣтъ въ училищата и вънъ отъ тѣхъ, като се обърне особено внимание на по-чести срѣщанитѣ у нашата младежъ недостатѣци и пороци, като лъжа, кражба, онанизмъ, своенравие и пр., да се заинтересуватъ родителитѣ съ възпитанието, да се основатъ родителско-учителски дружби, изслѣдвания, срѣщи, забавления и пр.

2. Да се възобновятъ ученическитѣ дружества, въ които да взематъ участие учителитѣ, като ръководители на ученическитѣ литературни бесѣди, забавителни срѣщи, библиотеки, извънкласни четения и пр.

3. Въ по-голѣмитѣ градове да се привлечатъ въ възпитателни сдружения интеллигентни граждани, които биха имали присърдце възпитанието на младежта, а държавата да уреди *пансиони* за външнитѣ ученици.

4. Да не се натоварватъ само отдѣлни учители съ възпитанието (да нѣма специални възпитатели), защото възпитанието е дѣло на всички учители колективно и на класнитѣ наставници специално за класовѣтъ имъ.

5. За настойници да се приематъ само лица, които сж въ състояние да влияятъ на ученицитѣ възпитателно.

6. Министерството на Просвѣщението да изиска отъ общинитѣ да отпуснатъ мѣста за игрища и да се погрижи за уреждане на игрищата“.

Както се вижда отъ горѣприведената резолюция, класното учителство признава нравствената развала у учащата се наша младежъ, само че въ по-малки размѣри. Дай Боже въ това последното учителитѣ да се не мамятъ. Трѣбва да си признаемъ, че повечето отъ прѣпорѣчванитѣ мѣрки противъ тая развала, сж палиативи, които не ще изкоренятъ нравственото зло въ нашитѣ училища. Пада при това въ очи обстоятелството, че въ резолюцията не се поменува нищо за *религиозното възпитание*, макаръ и референтътъ да говори за него, като за единъ отъ мощнитѣ фактори за нравственото възпитание на младежитѣ. Намъ не се щѣ да вѣрваме, че въ конгреса е наддѣлѣло мнѣнието на делегата Ц. (да се замѣнѣла религиозната етика съ нѣкаква „социална“ етика), ала все пакъ принудени сме да отбѣлѣжимъ, че до като въ училищата и отъ учителитѣ нѣкакъ систематически се избѣгва да се говори и дѣйствава за религиозното възпитание, до тогава нравствената развала между учащата се младежъ ще се усилва все повече и повече, безъ да могатъ да я спратъ и мѣркитѣ, прѣпорѣчани въ приведената резолюция.

Дългъ ни се налага да го кажемъ, че щомъ единъ пѣтъ въпроса по нравственото възпитание се зачекна въ свръзка съ религиозното възпитание, то учителскитѣ конгресъ на класното учителство трѣбваше да има мжжеството и да се изкаже по него. . . .

Положението на славянитѣ и нѣмския „Drang nach Osten“. На тая интересна теми говори на 17 того въ голѣмия салонъ на „Славянска бесѣда“ при стечение на голѣмо и отбрано число слушатели известниятъ славяноски дѣецъ д-ръ Дим. Н. Вергунъ. Сказчикътъ описа свършменото положение на всичкитѣ славянски народности и загубитѣ, които сж прѣтърпѣли тѣ въ полза на германизма, начиная отъ VIII столѣтие до сега. Описа по-нататкъ сегашния напрѣдкъ на славянската идея между славянитѣ, угрозитѣ, които очакватъ славянството отъ пангерманскитѣ стремежъ къмъ Истокъ и завърши, че спасението и напрѣдъка на славянството състои: въ единението на славянитѣ, което пъкъ ще дойде чрѣзъ моралната славянска революция. „Славянството, завърши сказчикътъ, ще изработи и противопостави на материалния егоизъмъ — духовния. Тѣ ще извика и у себе, и у ближнитѣ си етичния напрѣдкъ, етичната мирна революция въ името на нравственото богочовѣшко свършенство, що се изразява и лежи въ принципитѣ на Христа...“ Сказчикътъ завърши прѣкрасната си рѣчь при шумни ржкоплѣскания.

Отпуснати пенсии и пособия, Съгласно княжеския Указъ № 16 отъ 19 й юли 1906 година.

1. Опрѣдѣлява се свещеническа пенсия за изслужени години на слѣднитѣ лица:

1) на свещеническата вдовица Неша п. Василева п. Савова, изъ градъ Карнобать, законна съпруга на покойния свещеникъ Василь п. Савовъ, за изслуженитѣ отъ него въ учителство и свещенодѣйствие при селска и градска енория 24 години 9 мѣсеца и 3 дни и починалъ отъ болестъ доbita при изпълнение служеснитѣ му обязанности, по 415, четирстотинъ петнадесетъ лева годишно, начиная отъ 1-й декемврий 1905 година, като на вдовица съ петъ малолѣтни дѣца;

2) на свещеническата вдовица Герга п. Бончева, изъ градъ Попово, законна съпруга на покойния свещеникъ Бончо Николовъ, за изслуженитѣ отъ него въ учителство и свещенодѣйствие при селска енория 21 год. 11 мѣсеца и 10 дни и починалъ отъ болестъ доbita при изпълнение сл. жеснитѣ му обязанности, по 287, двѣстѣ осемдесетъ и седемъ лева годишно, като на вдовица съ три малолѣтни дѣца, начиная отъ 9-й декемврий 1905 година;

3) на свещеника Ангелъ Петковъ, изъ с. Чамурлий, Хасковска околия, бивши енорийски свещенослужителъ въ сщцото село, за изслуженитѣ отъ него въ учителство и свещенодѣйствие при селска енория 39 години и 7 мѣсеца, по 446, четирстотинъ четиредесетъ и шестъ лева годишно, начиная отъ 21-й януарий т година.

4) на свещеническата вдовица Екатарина п. Параскевова, изъ градъ Горня-Орѣховица, законна съпруга на покойния свещеникъ Параскева Яневъ, за изслуженитѣ отъ него въ учителство и свещенодѣйствие при селска и градска околийска енория 44 години 1 мѣсець и 9 дни, по 655, шестстотинъ педесетъ и петъ лева годишно, като на вдовица съ едно дѣте, начиная отъ 10-й априлий тая година;

5) на Иеромонаха Дионисия, изъ село Долна-Вешовица, Вратчанско, бивши енорийски свещенослужителъ, за изслуженитѣ отъ него 16 години 2 мѣсеца и 28 дни при селска енория, слѣдъ което добилъ болестъ, която не му позволява да продължава службата си, по 236, двѣстѣ тридесетъ и шестъ лева годишно, начиная отъ 10-й априлий тая година;

6) на свещеника сакеларий Николай С. Близнаковъ, изъ градъ Стара-Загора, бивши енорийски свещенослужителъ, за изслуженитѣ отъ него 50 години 10 мѣсеца и 11 дни въ свещенодѣйствие при селска и градска окръжна енория, по 815, осъмстотинъ и петнадесетъ лева годишно, начиная отъ 24-й априлий тая година;

7) на свещеническата вдовица Драгуша п. Бони Филипова, изъ село Ковочевецъ, Поповска околия, за изслуженитѣ отъ него 43 години и 8 мѣсеца въ учителство и свещенодѣйствие при селска енория, по 232, двѣстѣ тридесетъ и два лева годишно, като на сама вдовица, начиная отъ 28 й априлий тая година;

8) на свещеническата вдовица Цвѣта п. Кръстева, изъ градъ Клисурса, законна съпруга на покойния свещеникъ Кръстю Петровъ, за изслуженитѣ отъ него въ учителство и свещено-

дѣйствие при градска околийска енория 40 години и 8 мѣсеца, по 321, триста двадесетъ и единъ левъ годишно, като на сама вдовица, начиная отъ 3-й май тая година;

9) на свещеника Христо Бобевъ Бо дановъ, изъ с. Тенча, Търновека околия, бивши енорийски свещенослужителъ, за изслуженитѣ отъ него 36 години 2 мѣсеца и 19 дни въ свещенодѣйствие при селска енория, по 415, четирстотинъ и птнадесетъ лева годишно, начиная отъ 8-й май тая година;

10) на свещеника Петръ Митевъ, изъ с. Лѣтница, Ловчанско, бивши енорийски свещенослужителъ въ сщцото село, за изслуженитѣ отъ него 50 години и 3 мѣсеца, по 506, петстотинъ и шестъ лева годишно, начиная отъ 8-й май тая година;

11) на свещеника Стефанъ Желевъ, изъ градъ Сливенъ, бивши енорийски свещенослужителъ, за изслуженитѣ отъ него 27 години 7 мѣсеца и 26 дни, въ учителство и свещенодѣйствие при селска, градска околийска и градска окръжна енория, слѣдъ което добилъ болестъ, която не му позволява да продължава службата си, по 504, петстотинъ и четири лева годишно, начиная отъ 12 май тая година;

12) на свещеническата вдовица Йорданъ п. Илиева, изъ село Камена-Рикса, Фердинанска околия, законна съпруга на покойния свещеникъ Илия Стояновъ, за изслуженитѣ отъ него въ учителство и свещенодѣйствие при селска енория 41 години 7 мѣсеца и 29 дни, по 232, двѣстѣ тридесетъ и два лева годишно, като на сама вдовица, начиная отъ 23-й май тая година;

13) на свещеника Петръ п. Димитровъ, изъ село Налбантларе, Сливенска околия, бивши енорийски свещенослужителъ въ сщцото село, за изслуженитѣ отъ него 35 години 5 мѣсеца и 26 дни въ свещенодѣйствие, по 409, четирстотинъ и деветъ лева годишно, начиная отъ 29-й май тая година;

14) на свещеника Никола Стояновъ, изъ с. Столчкъ, Софийско, бивши енорийски свещенослужителъ, за изслуженитѣ отъ него 37 години 6 мѣсеца и 21 дни въ свещенодѣйствие при селска енория по 428, четирстотинъ двадесетъ и осемъ лева годишно, начиная отъ 15-й юний тая година;

15) на Иеромонаха Филотей Стоичковъ, изъ гр. Кюстендилъ, за изслуженитѣ отъ него въ свещенодѣйствие при селска енория 20 години и 7 мѣсеца, заболелъ и не може да продължава за напрѣдъ службата си, по 275, двѣстѣ седемдесетъ и петъ лева годишно, начиная отъ 8-й май тая година.

Длъжимитѣ отъ сщция на фонда 212 лева и 90 стот., за повече зачетено му една година врѣме при първоначалното пенсиониране и получване пенсия прѣзъ врѣме когато е заемалъ плащана държавна служба, да се спратъ отъ пенсията му прѣзъ 1906 и 1097 година.

II. Отпуца се едноврѣменно пособие:

1) на свещеническата вдовица Стояна п. Стефанъ Стойчева, изъ село Душево, Севлиевска околия, законна съпруга на покойния свещеникъ Стефанъ Стойчевъ, изслужилъ 15 15 години 11 мѣсеца и 16 дни въ учителство и свещенодѣйствие при селска енория, но недобилъ право на пенсия, 300, триста лева едноврѣменно пособие, като на вдовица съ четири малолѣтни дѣца и

2) на свещеническата вдовица Янка п. Ангелова Златева, изъ село Чаушъ-Кѣой, Балчашка околия, законна съпруга на покойния свещеникъ Ангелъ Т. Златевъ, изслужилъ 23 години 1 мѣсець и 13 дни въ учителство и свещенодѣйствие при селска енория, но недобилъ право на пенсия, 200, двѣстѣ лева едноврѣменно пособие, като на вдовица съ единадесетъ дѣца.

Външенъ отдѣлъ.

Ватиканъ и законътъ за раздѣлата въ Франция.

Не само католицитѣ въвъ или вънъ отъ Франция но цѣлиятъ образованъ свѣтъ съ нервозно нѣкакво нетърпение и любопитство очакваше папската енциклика по закона за раз-

дѣлата на църквата отъ държавата въ Франция. Тая енциклика е вече издадена. Известно е, че тя не оправда прѣдположенията на католицитѣ — изобщо, и на французкия клиръ и народъ — въ частностъ. Съ нея папата осъди закона за раздѣлата и го заклейми, като „потиснически“, като законъ, произхождащъ отъ омраза къмъ католичкото име. Не се позволява съ тая енциклика също и образуването на тъй нареченитѣ култови сдружавания. Тия двѣ само обстоятелства сж вече една обява на неприязнь, на недоволство и деже — на борба. Колкото папата и да говори за нѣкаква „законна“ дѣйност на французкия клиръ и народъ въ устройството на църковно-религиозния тѣхенъ культъ, то забраната на необходимитѣ, отъ гледището на закона, култови асоциации е едно противопоставяне, една борба противъ изискванията на „потисническия“ законъ. Защото, ако до 9 декемврий (н. ст.) католицитѣ въ Франция не се регистриратъ прѣдъ правителството като „религиозни асоциации“, то описанитѣ вече църковни имущества (заедно съ църквитѣ) ще бждатъ отнети отъ ржцѣтѣ на сегашнитѣ имъ официални владѣтели и ще бждатъ прѣдани на сжествующитѣ и признати отъ държавата благотворителни дружества. Това пкъ значи: католицитѣ да останатъ безъ църкви, безъ да се споменува за сжщеврѣменото изгубване и на църковнитѣ имущества. А доведанието на въпроса до тукъ е равностойно съ стремежа да се подигне народътъ противъ „потисницитѣ“, противъ ония, що си позволяватъ да конфискуватъ и затварятъ народнитѣ църкви. . . .

Пита се, послѣ това: какво собствено мисли да върши французкото правителство подиръ тая макаръ неясна, но тревожна енциклика на Пия Х-ий? Ще се побои ли тѣ отъ нея? Ще се принуди ли тѣ, както искатъ да върватъ нѣкои ултраклерикали, да отива въ „Каноса“? Или пкъ ще се впусне въ нови сношения съ Ватикана за взаимни отстъпки? До сегашнитѣ известия еднозначно гласятъ, че французкото правителство е рѣшено до йтова точностъ да се придържа о приетия отъ французкия парламентъ законъ за раздѣлата на църката отъ държавата.

Правителственитѣ кржгове безъ колебание и веднага подиръ издаването на папската енциклика заявиха: „последнитѣ парламетски избори се водѣха главно въ името на закона за раздѣлата на църката отъ държавата. И народътъ каза своето: той изпрати пратеницитѣ си, които съ огромно болшинство и съ искренъ ентузиазъмъ приеха речения законъ. Това е народното желание, това е народната воля и ние, французкитѣ правители, безбоязнено ще се придържаме о нея“. Сжщитѣ мисли се прѣповториха и отъ Клемансо, най-видниятъ и мѣродавенъ министръ на сегашния французки кабинетъ. Нѣма, значи, съмнѣние, че и французкото правителство не щѣ да отстъпи. Въ последни дни тѣ даже официално (чрѣзъ едно окржжно на министра на изповѣданията до окржжнитѣ управители) е заповѣдало, што законътъ за раздѣлата да се изпълни по най-строгъ начинъ, особено що се касае прѣдаването на църковнитѣ имущества. „Ако до 9 декември, се казва въ туй окржжно, не се образуватъ изискуемитѣ се отъ закона култови асоциации, то — безъ огледъ на нищо — църковнитѣ имущества да се конфискуватъ и се прѣдадатъ въ владѣние на публичнитѣ благотворителни дружества“. Тоя официаленъ езикъ на французкитѣ правители още по-вече свидѣлствува, че французкото правителство е чувствува достатъчно силно, за да противостои на всички нежелателни за него послѣдствия отъ папската енциклика, и че слѣдователно, то нѣма да се впуска въ никакви компромиси, а ще приложи закона за раздѣлата на църката отъ държавата въ всичката му точностъ.

Значи ли тогава всичко туй, че, борбата, наистина, ще се почне и отъ двѣтѣ страни съ всички нѣпнѣ на сили, и съ всичкитѣ осѣзателни и угрози послѣдници?

Много съображения ме принуждаватъ да не вървамъ въ това.

Ватиканътъ не е вчерашенъ въ измѣрването на реалнитѣ си сили и въ прѣдвѣката на благоприятствущитѣ или неблагоприятствущитѣ за него обстоятелства. Той по никой начинъ не ще се впусне въ една открито признавана борба, при която рискува по-вече да загуби, отколкото да спечели.

А отъ всичко изглежда, че въ случая слабъ и несигуренъ се чувствува именно Ватиканътъ.

Въ енцикликата папата хемъ запрѣща акултовитѣ асоциации, хемъ ги отъ друга страна позволява, ако само въ тѣхъ бждатъ гарантирани папскитѣ и епископски права, и особено — правото на имуществовно владѣние. Това обстоятелство доказва че Пий Х иска да отвори пжтъ на взаимни компромиси... Туй пкъ издава неговата относителна слабостъ. Отъ друга страна, голѣма частъ отъ французкия клиръ и върващиятъ народъ сега не сж наклонни да водятъ една активна осѣзателна борба. Даже днесъ вече е разкрито, че папата въ енцикликата си не е съвсѣмъ правъ, като казва, какво ужъ потвърждава рѣшенията на французкитѣ епископи: тия послѣднитѣ, напротивъ, сж рѣшили да се признае законътъ за раздѣлата като канониченъ и да се разрѣши образуването на култовитѣ асоциации, както ги законътъ изискува. При туй миролюбиво настроение на французкитѣ висши католички сановници борба не ще може да се води. При започването на такава една борба сериозно се при това рискува да се появи опасната, стара „галиканска ересъ“, т. е. стремежътъ да се ограничатъ правата на папата въ французкитѣ църковни работи и да се образува единъ видъ национална („галиканска“) автономна католическа църква.

Къмъ тия неблагоприятствуващи за Ватикана съображения трѣбва да се прибавятъ още и тия двѣ, че папството сега за сега е принудено да води борба на нѣколко фронта (а особено въ Испания), и че французкото правителство, наистина, се чувствува силно, защото въ въпроса има на страната си по-голѣмата частъ отъ французката интелигенция, партии и организираното работничество.

Ето защо, азъ мисля, че Ватиканътъ ще гледа непрѣменно да налучка единъ *modus vivendi*, при който да може да избѣгне отъ двѣ бѣди по-голѣмата.

Комбинациитѣ и приготовленията за това сж вече въ ходъ. На 2 септемврий (н. ст.) е опрѣдѣлено отново да се събератъ французкитѣ епископи, за да обмислятъ положението и прѣпорчатъ, и взематъ мѣрки за оправянето му. Разбира се, че както до прѣди събирането имъ, тъй и въ врѣме на събора, Ватиканътъ ще упражни влияние и даже ще диктува рѣшенията, що ще се взематъ на речения съборъ. Една вересия е напоследъкъ разпространена за бждещето рѣшение на французкитѣ епископи, досѣжно култовитѣ асоциации. А именно: да се позволи образуването имъ, като се подчинятъ отъ външна страна (формално) на изискванията на закона за раздѣлата, а отъ вътрѣшна страна (въ ежтрѣшния животъ) — да се падчинятъ на папскитѣ наредби и изисквания. Ако туй мнѣние, наистина, бжде възприето, то означава, че папството се подчинява на закона на раздѣлата само въ една по приемлива (отъ формално гледище) за него форма. А за да се прѣмахне противорѣчието между издадената вече по въпроса енциклика и поменатия *modus* за образуването на култовитѣ асоциации — прѣснато е вече обяснението, че за да вземе Пий Х такова отрицателно рѣшение по въпроса за асоциациитѣ е виноватъ ужъ неговиятъ държавенъ секретаръ Мери-де Валь. Тоя послѣдниятъ не билъ осѣдомилъ ужъ добръ Пия Х за истинското положение на работитѣ и за истинскитѣ рѣшения на французкитѣ епископи по въпроса...

Въ всеки случай, за никого вече не е тайна, че Ватиканътъ се намира въ едно не грѣрдѣсно положение. При тая несностъ, съ енцикликата „*Gravissimo officio*“ Ватиканътъ се постави и въ едно твърдѣ неделикатно и за въ бждеще въ едно себепротиворѣчиво положение.

Отъ тукъ и тия нервни мѣтания отъ възможностъ на възможностъ, за да се запазятъ интереситѣ и честьта на католичеството поне при приемлива за папското честолюбие вънкашна полировка и при сравнително ло-малки загуби.

Както и да е, но моето поне разбирање на философията на вещитѣ ме нуди да вървамъ, какво скорото бждеще ще докаже, че въ тая интересна борба папството ще отстъпи и загуби.

Д-ръ Стеф. Цинковъ

Епископския съборъ въ Сърбия. Както съобщава „пастирска реч“, съборътъ на сръбскитѣ епископи е закрилъ своитѣ заседания и епископитѣ сѣ заминали по епархиитѣ си. Една отъ най главнитѣ работи на събора е състояла въ изработването на подробни правила за бракове между родственници.

Католишката пропаганда въ Босня. Отдавна е известно на всички, що се интересуватъ отъ политическия и църковенъ животъ на Босня и Херцеговина, че тамъ католическата пропаганда прави голѣми усилия за покатоличаването на тая австрийска вече провинция. Пропагандата се поддържа усилено и явно почти отъ австрийското правителство — отъ една страна, и отъ хърватитѣ (отъ национално гледище) — отъ друга. Пропагандата се води главно отъ католишкия архиепископъ въ градъ Сараево Штадлеръ, извѣстенъ на всѣкъждѣ по своитѣ неделикатни и почти насилнически похвати за търсене на прозелити, както между православнитѣ, тъй и мохамеданскитѣ босняци. Споредъ послѣднитѣ извѣстия на „Вестник Српске Цркве“ тоя католишки архиепископъ даже извършвалъ второ кръщение надъ кръстенитѣ вече въ православнието.

До окупацията, въ Сараево католицитѣ сѣ били шепа хора съ една малка църквица. Сега тамъ католицитѣ числятъ до 15,000 души съ 5 църкви. Като не се задоволяватъ съ това, католицитѣ искатъ да построятъ въ Сараево една величествена катедрална църква и още друга една църква, които щѣли да струватъ 10,000,000 крона.

Тѣй притискани и отъ католическата пропаганда и отъ нѣмския Drang nach Osten, за да защитятъ народността си, Сараевскитѣ сърби сѣ основали едно културно-просвѣтно дружество „Просвѣта“. Реченото дружество се грижи най-главно за образованието на младото поколение въ Босна и Херцеговина, и съ тая цѣль отваря училища помага на вече такива съществуващи, издържа младежи, учащи се въ чужбина и пр.

Мезуитски съборъ за избирането на свой генералъ. Сега въ Римъ сѣ събрали 57 души прѣдставители на цѣлия мезуитски орденъ, за да избератъ новъ свой генералъ на мѣстото на починалия такъвъ (както за това бѣхме съобщили въ единъ отъ миналитѣ си броеве). До сега най-вече сѣ били избирани за генерали италианци и испанци. Имало е генерали и франц, американци, белгийци и двама славяни — единъ полякъ и единъ чехъ. Не е билъ избранъ до сега за генералъ на ордена ни единъ нѣмецъ. За резултата на избора ще слѣдимъ, и ще съобщимъ на читателитѣ си избраника заедно съ една кратка биография на тоя послѣдния

Лѣтни богосл. курсове за английското духовенство. Както и въ другитѣ години, тъй и тая година въ Кембридж сѣ били устроени за английското духовенство лѣтни богословски курсове. Лекциитѣ сѣ се продължавали двѣ недѣли (отъ 16—28 юлий) ежедневно по 4 лекции, при което въ една недѣля курса по извѣстенъ прѣдметъ или богословски отдѣлъ е билъ завършванъ.

Въ програмата сѣ влѣзли слѣднитѣ чтения. Въ първата недѣля: Учението на ап. Павла за възкресението (4 лекции); Детерминизма и свободната воля (2 лекции); Типове на Християнската святостъ (2 лекции); Текстуална (на св. писание) критика (2 лекции); Оксирихски изречения на Господа Исуса (1 л.); Първото християнство у келтитѣ и св. Патрикий (3 л.); Посланието къмъ Диогнета (1 л.); Весѣла за съврѣменото невѣрие (1 л.). Въ втората недѣля: Книгата на сѣдитѣ (4 лекции); Учението за св. причастие (отъ IX-XV столѣтие) (2 л.); Съприкосновителнитѣ точки между науката и богословието (2 л.); Римската катедра отъ папа Левъ до Григорий (2 л.); Миропомазанieto (1 л.); Гръцката църква въ настояще врѣме (1 л.); Мисли на човѣка на науката за религията (1 л.); Те Deum (1 л.); Английската църковна архитектура (1 л.); Мисионерството (1 л.).

Лекциитѣ сѣ били четени отъ познати специалисти по богословието (по-вечето професори).

Явна благодарность

Подписаниятъ енор. свещеникъ при църквата „св. В. М. Димитрия“ въ с. Стамболово, Търновска околия, честь имамъ да извѣстя на почитаемата публика слѣдуещото:

Едиствениятъ ми и единоутробенъ синъ Иванъ бѣше смъртно боленъ, но ревността и усърдието на двамата млади и енергични лѣкари Стойчевъ и Андреевъ, които служатъ въ Търновската I кл. болница, го изцѣриха, да, тѣ опазиха угасвающата свѣщъ, въ срѣдъ свѣтовния мракъ, повърнаха единствената ми надежда.

Приятенъ и нравственъ дългъ ми е, прочее, да имъ искажа искренната си благодарность; дано все тѣй безъ завѣтно се отдаватъ на работата си и съ туй да даватъ високъ примѣръ на всички, които се подвизаватъ на това свето поприще; *хвала имъ.* Човѣцитѣ немогатъ възнаградити такива неуморими труженици, нека всемилостивия Богъ ги възнаградити стократно за този имъ великъ подвигъ

с. Стамболово, 13 августъ 1906 година.

Енор. свещ.: *Стеф. Атанасовъ.*

Явна благодарность.

Покойната Донка Бакалова, съпруга на покойния Юрданъ Х. Н. Бакаловъ, е подарила на слѣднитѣ учреждения въ родния си градъ Елена, слѣднитѣ суми:

На градското училище 200 лева,

На двѣтѣ градски църкви 144 лева.

Настоятелствата на споменатитѣ учрѣждения пожелаватъ на блаженопочившата благодѣтелка „Вѣчная паметъ, и миръ на праха ѝ“.

Гр. Елена, 1 юлий 1906 г.

Съ почитание:
Настоятелствата.

Д-ръ Н. ВОЯДЖИЕВЪ

Хирургъ-зболѣкаръ въ София.

Улица „Раковски“ № 119, срѣщу Военния Клубъ.

Пломбироване на разедени зъби и лѣкувание на болни вѣнци

Специална лаборатория за

ИСКУСТВЕНИ ЗЪБИ

по най-усъвършенствована метода, които по нищо не се различаватъ отъ естественитѣ зъби. **ЦѢНИ УМѢРЕНИ.**

7—10